

Madjarski milenij.

Z dnem 2. letošnjega maja so pričeli Madjari slaviti fantastično izmišljeno tisočletnico o zasnovi svoje države, v kateri bi se bila razvijala nekaka madjarska kultura; in to kulturo hočejo predstavljati Evropi in v obče civilizovanemu svetu. Svetovna zgodovina menda ne pozna primera, ki bi svedočil v jedni in isti slavnosti o toliki neresnici, kakoršna se hoče skrivati za madjarsko tisočletnico in za razstavo, katero so priredili v namen te slavnosti. Protest pooblaščenih zvedencev romunskega, slovaškega in srbskega naroda uže sam po sebi najboljše zavrača zgodovinske laži, s katerimi hočejo slepiti Evropo; ti narodi naglašajo pred isto Evropo, da ni res, da bi bili Madjari zasnovali in uredili posebno državo, podjarmivši te narode. Oni kažejo v prav pohlevni obliki, da ogerske narodnosti so bile do konca osemnajstega stoletja enakopravne, in da noben narod in jezik kot tak ni imel nikakih predprav pred drugimi narodi in jeziki. Srbi, Slovaki in Romuni se radi tega tudi nočejo udeležiti slavnosti, katera bije toliko zgodovini v obraz, in mitropolit romunski sam razpravlja v posebnem pastirskem listu, da Romunci se ne morejo udeležiti slavnosti, katera neposredno žali druge narodnosti. Nemadjarški narodi na Ogerskem vidijo po pravici nezaslišano izzivanje v tem, da jih vabijo madjarski gospodovalci na praznik, kjer se ima poveličevati podjarmljenje ravno teh narodov! V taki provokaciji uže ni več razuma, pač pa pričinja ž njo uže dober del blaznosti!

V resnici kaže zgodovina, da ogerski narodi niso nikdar gospodovali drug nad drugim; kolikor so imeli stanovi ali mesta kake privilegije, je celó to historično dejstvo, da ravno Madjari niso imeli nikdar nikakih predprav, pač pa so jih imeli drugi narodi, n. pr. ogerski Malorusi.

Dá, še več je resnica; Madjari so bili neznamenit odloemek mongolskih plemen, prihruvših in ostavših na sedanji ogerski planjavi. Madjari so se potopili v Kumanih, a so tem naredili naposled ime Madjarov. Ti poslednji, kakor je zgodovinski umevno, niso imeli svojega pisanega jezika, in prvi dve neznameniti madjarski slovnici ste iz let 1539 in 1646; nekoliko boljja je bila „Elaborator Grammatica“ „Révay-jeva“, seveda pisana na latinskem jeziku. Takozvani madjarski jezik se je začel razvijati še le z vvedenjem protestantizma; poprej pa so ogerski Mongolci z vsemi ogerskimi narodi vred rabili slovanski, staroslovenski cerkveni, pozneje pa latinski jezik. Latinščino so rabili še do konca polovine tega stoletja, kar je iz ogerske „kuhinjske latinščine“ v obče znano.

Madjarsko magnatstvo je začelo rušiti enakopravnost ogerskih narodnostij ob izbruhu francoske revolucije, in z revolucijami so postajali Madjari čim dalje predrzniši, ter so porabljali različne nemire v svoje svrhe, dokler jim ni tok obče politike podaril sedanje oblike duvalizma. Duvalizem pa so Madjari dosegli s pomočjo znanih zunanjih vplivov, vsled političke slabosti in separatistiške sebičnosti sosebno dveh slovanskih historičskih narodov ter vsled napačnega predočevanja interesov, ki bi jih imela monarhija od takega razkrojenja na dve polovini. Vzdržuje pa se še duvalizem jedino zaradi Slovanov, to je, radi tega, da bi Slovani kot dejanska večina ne bili premočni, in radi strahu, da bi ne počenjali tega, kar počenjajo sedaj proti njim privilegovani narodi v obeh delih cesarstva.

Poleg obče in specialne domače politike vzdržuje in podpira sedanji duvalizem pred vsem kapitalistiško židovstvo. To je takoj zasledilo na Ogerskem najjavnost, nezvedenost, nepraktičnost skupnega ogerskega naseljenja in, kakor običajno, začelo dražiti narodnost proti narodnosti, s tem, da dosledno goji madjarski šovinizem. S tem hujskanjem židovske pijavke plenijo vsa ogerska plemena, torej tudi madjarsko, a to trpi laže, ker misli, da se obilno odškoduje s političskimi žetvami. Bez Židovstva bi Madjari najbrže ne bili dosegli toliko vsaj začasnih političskih vspehov, in najbrže bi se ne bili lotili praznovati milenija, vsaj v taki obliki ne, kakoršno hočejo predstavljati svetu sedaj. Židovstvo je napravilo svoje račune tudi gledé na milenij, in če bo kdo imel dobiček, imeli ga bodo Židje. Žid, Žid in zopet Žid je sedaj na Ogerskem pravi gospod, Madjare pa peha naprej kot predmet, bez katerega bi ne mogel izvesti svojih spekulacij ne na malo, ne na veliko.

Po takem je politička zgodovina umetna, in je umetna tudi sedanja reklama o madjarski slavi. Na razstavo so odposlali raznih ostankov iz prošlosti; Madjari hočejo, da bi te ostaline svedočile o njih kulturni sposobnosti; v resnici pa kažejo isti le na kulturno zgodovino ariških narodov na Ogerskem. Kakó naj zgodovina potrjuje kulturno sposobnost Madjarov, ko teh kot takih v prošlih vekih niti bilo ni? In mongolska plemena naj bi bila sposobna, vstvariti kaj, kar bi nadkriljevalo duševne sile in plode ariških narodov! Ali ne svedočijo tuje, sosebno slovanske besede, sprejete v madjarski jezik, da so si izposodili tudi same stvari in reči od ariških narodov? Kje pa so mongolski ali, recimo, madjarski učenjaki in umetniki v prošlosti in sedanjosti? Kar jih je, niso mongolske, temveč ariške krvi, le da so se sprejeli ali dali sprejeti v sredo mongolskega plemena.

Vsa zgodovinska in sedanja dejstva govore, da Madjari niso postali bolj nadarjeni radi tega, da jih trpi plodovita evropska planjava od srede srednjega veka, temveč so in ostanejo na taki stopinji duševnih sil in sposobnostij, kakor v obče mongolska plemena, in kar vstvarijo ugodnejšega, proizhaja iz pomešane krvi ali naravnost iz krvno nepokvarjenega renegatstva ariških plemen. Madjari se po takem lepotičijo v znanosti, umetnosti in v vseh kulturnih delih s pavovim perjem, s katerim uže sedaj ne morejo več slepiti ariških veščakov.

Kar pa se dostaje politiškega razuma, ni bil toliko ta kovač njih politiške sreče, nego evropska konstelacija in diplomacija. Sosebno diplomacija ne dopušča, da bi Slovani dobili naravnih in primernih zasnov, in ona trpi dandanes šopirjenje madjarskega šovinizma ravno takó, kakor trpi takozvanega turškega bolnega moža. Zavist velelastij in ariških plemen je kriva, da gospoduje do današnjega dne ne ariško, temveč mongolsko pleme v evropskih deželah nekdanje obsežne Makedonije in na silno plodoviti planjavi ogerski. Poleg mongolskega plemena je še semitsko pleme, ki kot židovska narodnost povsod stavlja kvas, kakor da bi ariški narodi svoje moke ne mogli zamesiti in svojega kruha speči sami. Medsebojna zavist ariških narodov je kriva, da se uže toliko stoletij poslužujejo tujih sredstev za — uničevanje samih sebe. Lepa je teorija o tem, da ariški narodi so najplemenitiša skupina človeštva; a kljubu tej z zgodovinskimi pojavi utrjena teorija tujčijo in iztrebljajo plemena te skupine rajša same sebe, nego pa da bi si napravljala pot in prostor z odstranjevanjem tujih, nariških, manj sposobnih plemen. Za Evropo taka dejstva ostanejo sramotna, in tudi vse XIX stoletje v tem pogledu ni nič boljše od vse prejšnje zgodovine.

Kaj lepo se prilega opomin romunskega mitropolita Romana, ki priporoča, naj bi nemadjarški narodi na Ogerskem vendar začeli premišljevati o vzrokih, radi katerih dandanes torževljevo Madjari, ki celó izzivljejo druge narodnosti, nad katerimi gospodujejo dandanes. Ta opomin je globok in silno zaresen. Velik nemški mislitelj očita tudi germanskemu plemenu, da je bilo prepasivno, ko si je dalo kar vsiliti rimsko pravo in druge tuje institucije. Isto očita tudi Slovanom, in kar se dostaje politiškega razuma, so bili ti gotovo še bolj pasivni nego Germani. Slovani si še dandanes izposojujejo tuje vladarje in konstitucije, v tem ko se Germani na vse strani otrešajo od tujega. Če pa gledamo na današnji duvalizem avstro-ogerski, ni nastal bez krivde slovanskih narodov, in še manj bi se mogel vzdrževati, ko bi vladal v voditeljih slovanskih narodov drugačen politiški razum. Čehoslovani in Hrvatje bi morali najbolje vedeti, da duvalizem se ni vstvaril popolnoma bez njih, in gledé na njegovo vzdrževanje se ne vedejo ne Hrvatje ne Čehoslovani do cela korektno. Slepilne sebične nadeje so pomagale vstvariti duvalizem, in separatistiška stremljenja istih Čehoslovanov in Hrvatov posredno nekako pritrjujejo obstanku duvalizma. Skupne akcije od slovanske strani proti duvalizmu doslej ni, in to je nepravilno; kajti ako je očitna resnica, da se je duvalizem poleg drugih vzrokov vstvaril in se vzdržuje radi in proti skupnosti avstro-ogerskih Slovanov, bilo bi dosledno in potrebno, da bi se ti tudi skupno obračali proti njemu. Tolažilno je, da so se vsaj Romuni, Srbi in Slovaki zjediniли za skupno postopanje proti sedaj gospodujoči židovsko-madjarski stranki, in da so dosledno razglasili skupni protest tudi proti mileniju. A ti trije narodi se upirajo s stališča, da živé na Ogerskem, in radi tega uslovno priznavajo integriteto dežel ogerske korone, to pa

izvestno zato, ker bi drugače sploh ne smeli protestovati; saj še takó je opasnost, da bodo Madjari prosledovali pooblaščenca teh narodnostij. Zato pa bi bili dolžni avstrijski Slovani, ki niso na Ogerskem, toliko odločniše obrniti se proti duvalizmu kot takemu, v celoti, in ne samo n. pr. radi ekonomiske škode, ki jo duvalizem provzroča tostranski polovini. Čehoslovani vidijo, kaka razlika se dela z njih narodopisno ali pa sedanjo milenijsko razstavo.

No vodje češkoslovaski in hrvatski se bodo morali postaviti na drugo, trdnjše stališče, nego so se postavljali doslej, ako hočejo priti bliže k svojim ciljem, zajedno pa rešiti tudi druge neprivilogovane slovanske narodnosti. Pojdite v-sé! kliče mitropolit Roman, in ko bi Slovani iz premišljevanja o madjarskem mileniju prišli do boljšega politiškega spoznanja in do primernih ukrepov za svoja stremljenja, bil bi to največi dobiček, ki bi proizšel iz provokacijskega praznovanja madjarske namišljene tisočletnice. Naj bi bil ta milenij zares ne mejnik k nadaljnemu hlapčevanju nemadjarških narodov, kakor želé madjarski šovinisti in njih židovski pomagači, temveč začetek povzdignjenja do skupne taktike proti gospodovalni madjarski gospodi, in začetek skupnega osvobojenja! Madjari so sedaj na vrhuncu nezasluzene politiške sile, a nimbus njih izlagane svobodomiselnosti se uže izgublja po Evropi, in vsperedno s tem pridobivajo tlačeni Slovani simpatij. A ti naj skrbé, da jih drugi ne bodo toliko pomilovali, temveč sočustvovali z njimi tudi vsled njih lastnega gibanja in pozitivnega dela. Madjarski milenij torej zaresno opominja skupnost avstro-ogerskih Slovanov k večji politiški zavesti in energičnemu skupnemu delovanju!

Protest Romunov, Srbov in Slovakov.

Izvrševalni odbor narodnostnega kongresa Romunov, Srbov in Slovakov je istočasno v poslednje dni pred začetkom milenijskih slavnostij izročil raznim domačim in tudi tujim, n. pr. Dunajskim antisemitskim novinam naslednjo zabrambo ali skupni protest:

„Sedanji oblastniki v naši domovini pripravljajo z umetnim prodrom v Ogerski in upotrebljenjem ogromnih denarnih sredstev pred Evropo vprizoriti slavnost, katera z jedne strani pogreša prave zgodovinske podstave, z druge strani se pa mora smatrati za razžaljenje milijonov, večino naše domovine stvarjajočih narodov. Ogerska državna moč v soglasju z ogerskim parlamentom pripoznala sta za primerno v tem letu slaviti namišljeno tisočletje takozvanega vzetja dežele in zasnove države po Madjarjih. Kdo bi mogel imeti s patrijotiškega stališča kak ugovor proti taki slavnosti, ko bi ona dejanski bila slavnost ogerske države, slavnost vsega prebivalstva naše skupne domovine?

No namerjana milenijska slavnost ima pred Evropo manifestovati, da je temu tisoč let, odkar je jedno pleme pridobilo to domovino in podjarmilo ostale narode naše domovine; da to pleme tudi po tisoč letih čuti se opravičeno, smatrati se za izključno opravičenega nositelja ogerske državne misli ter dati ogerski državi značaj jednotne etniške celote. Milenijska slavnost ima pred Evropo manifestovati, da ogerska država je bila in je narodna madjarska država. To pa je historiska in etniškim razmeram naše domovine nasprotujoča neresnica, proti kateri se moramo zabraniti. Tako zvano vzetje dežele in s tem provzročena zasnova države je gola fikcija, postavljena na pesku anonimne, v prozi napisane basni, katera nima realne historiske podstave; je to pravljica, ne imajoča niti

toliko realnosti, da niti toliko verjetnosti, da bi v njej razpravljane dogodke in dejstva vedela historičski utemeljiti ali vsaj podpreti sama madjarska akademija znanostij; da, ta akademija ni mogla podati niti letnice prihoda Madjarov. Jedino, historičski utrjeno dejstvo, s katerim se omenjajo Madjari kot etniški narod, razrušenje Velikomoravske države, je bilo delo nemškega cesarja Arnulfa, pri čemur so Madjari igrali vlogo pomočnih čet, a na nadaljnja razvijanja niso vplivali.

No, denimo, da bi pravljice neimenovanega notarja kralja Bele obsežale zrno resnice, iz njih izhaja, da Madjari so prišli sem kot bojovni, viteški vojaki, kot zmagovalci, junaki in gospodje, mi pa, narodi nemadjarski, igrali smo vlogo pobitih in premaganih, izgubivših svojo samostalnost in narodni obstanek, da smo torej v domovini po Madjarih pretpeli največo nesrečo, katera more zadeti narode. A sedaj naj mi te nad vse žalostne in usodne dogodke radostno in Boga hvalé skupno praznujemo s potomci namišljenih zmagovalcev in podjarmljevalcev? Proti taki neslišani imputaciji upira se vsako plemenito čustvo, in obseza izzivauje k samoponižanju. No, ne le takó zvano vzetje dežele je bajka, ne le prvi početki urejenega življenja v Ogrih ne pokazujejo niti v najmanjšem narodnomadjarskega značaja, kajti zmagovalno pleme običajno zavlada nad podjarmljenimi plemeni; ono jim vtisne beleg svojih npravov, svojih šeg, svojega jezika. Ali v naši domovini je bilo temu ravno nasprotno. Madjari so sprejeli nprave, običaje, državno urejenje nemadjarskih narodov, in v njih jeziku kar mrgolé besede slovanskih in drugih jezikov; da bi bilo dalo madjarsko pleme naši domovini madjarski značaj, o tem ni za stoletja najmanjšega sleda, in madjarske narodnosti so ohranile za stoletja svojo izraženo individualiteto. Tekom vse historije ogerske ne dá se z ničimur dokazati, da bi ali po tendencijah kraljev, ali po svojstvih, spomenikih, Ogersko bilo imelo samo za trenotek značaj narodne madjarske države. Ne le da so na prestolu ogerskem sedeli kralji različnih narodnostij, slovanske, romunske, nemške, italijanske, ne v zakonodavstvu do leta 1790—91 ne nahajamo nikake madjarsko-narodne črte, nikjer ne vidimo madjarskega jezika, imajočega prednost pred drugimi, naopak pa s Corpus iuris od davna pod slovom gens razumela se je skupnost vseh državljanov, pod slovom „nationes“ pa ravnopravni narodi etniški, med katerimi ni bilo nikaškega razločka. Razlika se je delala jedino med domorodnimi polnopravnimi državljani, „nativi“, ter med pridošleci in sprejetimi.

To je bilo pravo, pravno stanje v Ogerski do XVI. člena zakona iz leta 1790—91, v katerem je bila prvičkrat poražena načelno popolna ravnopravnost ogerskih narodov. To narušenje je šlo postopno, a vselej ob dejanskem in slavnostnem protestu ob enakopravnost sukcesivno pripravljanih nemadjarskih narodov, takó da kljubu vsem, nemadjarske narode tlačéčim zakonom, naredbam in praktikam, ni mogel madjarski element vvesti v veljavo krivičnega principa jezikovne superijoritete. Protesti in sezivanja na pravo javili so se na vsakateri način. Takó so reagovali nemudoma in z vso odločnostjo Hrvati, in v pomenljivih letih 1847—49 vzdignila so se tri plemena Ogerske: Srbi, Romuni in Slovaki z orožjem v roki proti madjarizaciji. Poskusi in stremljenja gledé „Okolia“, srbske Vojvodine, avtonomije Sedmograjske dokazujejo, da, kakor niti za starodavna, takó niti v novejšem času ni bila Ogerska jednotna madjarska narodna država, temveč vedno le država ravnopravnih, raznojezičnih narodov.

Ko se je l. 1867 vvedel v monarhiji duvalistiški sistem, in so ogerski državniki videli neizogibno potrebo pomirjenja z narodnostimi, imel se je l. 1868 predložiti takozvani narodnostni zakon. No ko je načrt tega zakona, izhajaje iz napačnih prëmis, hotel ogersko državo urediti kot narodno madjarsko državo, so tedaj v ogerskem drž. zboru nahajajoči se zastopniki narodnostij podali proti temu slavnostno zabrambo. In ko je ta načrt postal zakon, a ta zakon niti v teh majhnih koncesijah, katere je napravil narodnostim, ni bil držan nikdar, so zastopniki narodnostij, dokler so še bili v državnem zboru, zahtevali ob vsaki priliki držanje danega zakona. Ko pa so bila vrata ogerskega parlamenta na leta zaprta narodnostim z neslišanim volilnim zlorabljenjem, a la Stupava in Nitra, so se zastopniki treh plemen Ogerske: Srbov, Romunov in Slovakov, združili v dan 10. avgusta 1895 v glavnem mestu naše domovine na kongresu in na lojalni način formulovali svoj program, da pri hransenju integritete dežele naj se dá izraz individualitete pojedinih narodov v drž. upravi, program, kateri bi poštevval aspiracije nemadjarskih narodov ter bi postavil državno upravo na naravno podstavo, odgovarjajočo etniškim in zgodovinskim razmeram naše domovine.

Naravno je, da ta program, ki ravno odgovarja etniškim in historičskim razmeram naše domovine, mora stati v nasprotju z vsem umetnim tokom, kakoršen so vstvarili sedanji oblastniki v naši domovini. Vrhunec tega umetnega toka je milenijska slavnost in milenijska razstava, kafera se z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi začenja vprizarjati pred Evropo. Sedanjo milenijsko slavnost in razstavo smatramo za slepilno sliko, kafera se ima predstaviti Evropi. S to sliko se ima pred Evropo manifestovati, da ogerski narodi so složni i zadovoljni, v tem ko je večina naseljenja Ogerske dejanski nezadovoljna. Evropi se ima predstaviti, da nemadjarski narodi Ogerske so se Madjarom asimilovali v toliki meri, da svoje podjarmljenje pred tisoč leti oslavljajo kot praznik radosti. Evropi se ima predstaviti, da Ogerska je s pomočjo gospodujočega plemena storila v kulturi neizmerne napredke, da je povsod blaginja in bogatstvo, dasi ravno nasprotno odgovarja resnici.

V pogledu na to, ravno naslikano in resnici odgovarjajoče stanje stvari, slavnostno in odločno konstatujemo, da v tem letu 1896 mi trije narodi Ogerske: Romuni, Srbi in Slovaki živimo realno in faktično kot posebni, z vsemi atributi vredno oskrbljeni, živi, individualni narodi in narodna telesa, kateri niso le za jedno tisočletje, temveč uže mnogo davnejše verno in popolno ohranili svoje narodno bitje, narodno posebnost, narodni jezik, običaj, čustvo, zavest, in imajo jasno, nepremagljivo voljo s pomočjo Božjo kakor taki živeti i nadalje: zasvedočujemo zajedno, da se nikakor ne moremo udeležiti teh izključno madjarsko-narodnih, nas v mnogem razaljujočih slavnostij, nasprotno pa moramo protestovati proti tej slepilni sliki. Protestujemo, da se vprizarja slavnost, proti kateri se upira večina prebivalcev Ogerske, protestujemo, da se vprizarja slavnost, kafera ima nas predstaviti kot premagane in podjarmljene narode; protestujemo, da se tudi z našim davčnim grošem dela ogromna potrata na te slavnosti.

Protestujemo proti milenijski slavnosti, prešinjeni z najčistejšim patrijotizmom. Mi želimo si našo domovino srečno in zadovoljno, ali v sedanjih okolnostih, ko se velika večina prebivalstva Ogerske čuti pritiskano, ni naša domovina ne srečna ne zadovoljna.

Ko bi nam bilo kedaj privoščeno, videti Ogersko postavljeno na naravne podstave, odgovarjajoče njenim etniškim in historičkim razmeram, ko bi bila izvedena ravnopravnost narodnostij, ko bi mogla vsaka narodnost videti svojo posebno ohranjenost in uresničeno po državni upravi, ko bi v obče Ogerska bila ne dežela jednega plemena, temveč stara častitljiva Hungaria, potem bi radi slavili tisočletje obstanka ogerske države. No, kakor se ima milenij slaviti danes, vidimo v tej slavnosti napad na našo narodno eksistencijo, vidimo poveličevanje našega hlapčevanja, a proti taki slavnosti s tem protestujemo.

V Peštbudinu, 30. aprila 1896.

Izvrševalni odbor kongresa narodnostij“.

Hrèn iz Gradca.

Nekemu kritiku.

Hej! vtihotapijo se napake v razprave najbolje, Vsakej pisatelj ni kriv, mnoge tiskar pregreši. Kdo bi se torej jezil, poprašam, na našem „Slovenci“, Kedar pazèc zasledil tiskovno hibo oko? Pisec takisto ni kriv, če stavec prezrl je razmišljen Doktorju Puh—u nekoč lastni na konci mu „1“.

Naši polemiki.

Bojite se naturalizma?
V Slovence branite mu pót?
„Mi ga ne trebamo“, kričite,
„Naj ga imajo po drugod“!
Verizem Kosčev skromni, menim,
Prav lèhko bi pri nas ostal —
Za tó pa naj naturalizem
Polemik naših bi propal!

Alastor.

Кремль.

Москва—сърдце Россіи, Кремль—сърдце Москвіи. Слово Кремль значить крѣпость. Изстари кремлевскій холмъ обнесёнъ былъ деревянною стѣною. При Іоаннѣ III (третьемъ) въ Кремль построены каменные стѣны съ башнями, бойницами, тайниками.

При вступленіи въ Кремль, васъ встрѣчаетъ гигантскій столбъ Ивановской колокольни, храмы, дворцы, палаты, терема.

Вотъ Успенскій соборъ. Здѣсь коронуются русскіе государи. Подлѣ Успенскаго стоитъ Архангельскій соборъ, усыпальница царей. Среди пятидесяти пяти гробницъ одна гробница Грознаго, находящаяся въ южномъ придѣлѣ, покрыта чѣрною пеленю, такъ какъ онъ передъ смертію пострѣлся въ монахи.

Стражемъ-исполномъ Кремля стоитъ Иванъ Великій. У ногъ егò, словно гигантскій шлемъ, лежитъ царь-колоколь.

Здѣсь же въ Кремль Оружейная палата; въ ней хранятся старинное оружіе, царское древнее облаченіе, вѣнцы, короны, старинная золотая и серебрянная посуда, древніе мечи, копья и сабли.

Въ Кремль находятся терема—древній дворець царя Алексѣя Михайловича. Здѣсь посѣтителъ видить, какъ скромно жили-поживали встарину русскіе цари, какъ засѣдали въ думной палатѣ,—видить сѣны тѣмныя и переходы, по которымъ невидимо проходили въ церковь царицы и царевны.

Въ Кремль патриаршая ризница—хранилище митрополитовъ и патриарховъ. Тамъ же хранятся сосуды для мироваренія.

Среди памятниковъ старинны предъ посѣтителемъ Кремля красуются два дворца: одинъ поражающій своимъ величіемъ большой кремлевскій дворець, знаменитымъ краснымъ крыльцомъ, по ступенямъ котораго шествуютъ русскіе государи при большихъ выходахъ въ соборы. Особенно пышно шествіе въ Успенскій соборъ бываеъ для священнаго коронованія; и другой—дворецъ скромный, похожій скорѣе на частный домъ; но этотъ скромный домъ—колыбель Царя-Освободителя.

Безъ шанки входитъ посѣтителъ въ Кремль чрезъ Спасскія ворота, взглянетъ на памятникъ Минина и Пожарскаго на Красной площади, помолится на церковь Василя Блаженнаго, поклонится Иверской Божіей Матери—и несётъ на свою родину древнюю славу о бѣлокаменной, золотоголавои Москвѣ.

Оразке. Колокольня, звоник; звон: колоколь, m. -á; тѣрема, nem. Erkerzimmer. Соборъ, glavna cerkev v vsakem mestu. Успеніе, vnebovzetje Deve Marije; slovo proizhaja od usnútъ, nam. u-sp-nu-tъ, zasnuti, zaspati; od tega усыпальница, mesto pokoja, sna, rakev; sinon. гробница. — Придѣлъ то, kar je v katol. cerkvah stranski altar, t. j. del cerkve, ki je pridelan. — Пелена, plena, plenica; пеленать ребѣнка, v plenice zavijati, povijati. — Исполнѣ, velikan. — Шлемъ, šelada, nem. Helm. — Облаченіе, ornat. — Встарину, nekda; samost. s predlogi, označajoči narečja, pišo se vkupe (слишнò), n. pr. вначалѣ, вслѣдствіе, наотрѣзъ i. t. d. — Сѣни, veža; переходы, hodniki, korridori. — Красный, rdeči; v narodnem jeziku lepí, od tega красоватся, kazati se v svojej lepoti. S pojmom „rdeči“ zjedinja pojem lepote. — Похожій, podobni (на корò, на чò): сынъ похожъ на отца = сынъ походить на отца = имѣть сходство съ отцомъ. Частный, zasobni (privatni); по честный, poštени; частни членъ: почетный членъ; частни меѣпан: почетный гражданинъ. Но почетный = sproštjivi, čestiti, spoštovanja dostojni. V cerkvenem jeziku naglas na koncu: честной крестъ, честная кровь. Шапка, кара, берца. Rusi nosijo redko klobuke. Взглянуть je hipni trepž od gľadětъ (gľadju), nam. взглянуть. Помолиться на церковь, t. j. gredé mimo cerkve obrnuti se k njej in prekrizati se. Молиться на корò, znači torej: okazovati komu božesko spoštovanje, bogotvoriti koga. Moliti = molitися Bóry. „Oremus“: Господу помоллимся! X—къ.

S potovanja.

Spoštovanim čitateljem in čitateljicam svojim naj povem nekaj vtisov, katere so ná-me napravili ljudje, njih navade, šege, jezik, in kako so me uprav ganili ti ljudje. Poznala nisem jih do sedaj nego le po imenu, in vendar so mi pravi bratje in mi živé blizu, malo tam za mejo zapuščeni, prepuščeni sami sebi in kakemu dobremu svečeniku; nihče ne skrbi za nje, in vlada njih spomni se jih le tedaj, ko je treba plačevati ogromnih davkov ali oddajati v vojake brhkkih, krepkih mladeničev. Ti ljudje so — beneški Slovenci.

Moja prijateljica, rojena v Vidmu na Laškem, ki pozna mojo slavomanijo, obečala mi je uže dolgo poprej, da me spremi s svojim soprogom o Veliki noči tje gori med Slovence v Italiji. Odločili smo za beneške Slovence uprav Veliko nedeljo, da bi si ogledali baš v ta dan ono ljudstvo in kraje v največi svečanosti.

Veliko soboto smo se odpeljali na nasprotno stran Slovencev med prave Furlane v San-Daniele. Lepi kraji, dobro in jako prijazno, dasi do skrajnosti siromašno ljudstvo, vse me je zanimalo, ali bilo mi je tuje, vse tuje. In ko so jeli zvoniti zvonovi vstajenju Gospodovemu, dejala sem svojim sopotnikom: „Oh, pri nas zvonijo pa vse

drugače, takó veselo, tako živo zvoní ob takih prilikah; kakor sedaj tu, zvoné pri nas — mrlíčem“.

„Tudi pri nas zvoné drugače“, dejal je naš vodja, Slovencem znani Videnski profesor, ter pokazal na ono stran, kjer prebivajo Slovenci; „slišali bodete jutri“.

Lepo, a hladno jutro bilo je v Velikonočno nedeljo. Sedeli smo uže vsi štirje v vlaku, ki bi nas odpeljal iz Vidma do Čedadada (Cividale), ter gledali skozi okno gibanje in vrvenje ljudij, poslušali sladki in lepi njih jezik; saj govori večina, gotovo pa izobraženci vsi, le pravilno, krasno in elegantno, da je laščina, ki se sliši pri nas, le malo podobna oni. — „Evo onega zdravnika, katerega ste nam predstavili zadnjič v naglici, g. profesor!“ pravi moja sopotnica in odmakne glavo malo na stran, da bi ga mi videli. — „Tudi potuje“, pravim jaz, vzrši ga, ter naprosim g. profesorja, da ga povabi na naš voz. Spominjala sem se ga vedno z zadovoljnim smehljamem, ker je na moje vprašanje, zna li slovenski, odgovoril, da ne zna po „gospodsko“. — Profesor ga je skoro pripeljal, in sel je meni nasproti. Moja sopotnika — soprog in soproga — sedela sta si pri oknu nasproti ter z zanimanjem gledala na probujeno naravo, profesor je sedel malo dalje od nas, resen in zamišljen, kakor vedno, a midva z doktorjem razgovarjala sva se prav živo po slovenski. Pravil mi je, da se tudi vozi domu na praznike, tje na Korminsko ravan, in da doma govore slovensko, ali njemu da gre težko. Vprašala sem ga, ali mu dopada naš jezik. „Prav zelo mi ugaja, ako se govori pravilno, in posebno lepo se glasi (slovenski ni znal povedati) „da una bocca gentile“ (iz nežnih ust). Čujete, Slovenke moje, in ve si napenjate usta z okorno trdo nemščino! Čita „Sočo“, „Zvon“, včasih „Slov. Svet“ in vé tudi za naš najnovejši literarni boj, o katerem je govoril z nekakim smehljamem. Priznal je, da imajo naši mlajši pisatelji, pripovedovalci, mnogo talenta, a pristavil, da mu naši listi ne ugajajo radi tega, ker po njih kar mrgoli latinskih, germanskih, italijanskih in francozkih tujk, in da je včasih v jednom samem stavku po več tujih besed.

„Stritarjeve spise“, je dejal, čitam kaj rad radi njegove slovensčine, ki je vedno tako čista „cosi pura“ in tudi sedaj v onih člankih, katere piše v „Zvon“, se odlikuje od vseh drugih v tem, da je njegov jezik prost vseh tujih izrazov, in da je njegov slog takó eleganten.

„Veste, profesor“, obrnil se je k našemu vodji, „včeraj me je naprosil dr. N., ta, ki je sedaj z mano v bolnišnici, da bi ga učil slovenskega“. Ker je mislil, da bi se jaz čudila temu, obrnil se je k meni in pristavil: „Pisati znam pravilno in slovnico tudi poznam dovolj dobro, le govorim težko, ker nimam nikoli prilike govoriti, le tu s profesorjem govoriva včasih kaj malega“. Rusko bi rad znal radi ruske svetovne literature, saj je sedaj jedna glavnih; profesor, ali me hočete učiti? Čirilico uže znam in priden bodem, kakor sem Vam bil v gimnaziji“. Profesor prikimal mu je le resno“.

Še sva govorile o naših razmerah, in nisem se mogla načuditi, da je on pozna tako natanko.

„Rad bi šel za par mesecev kam, kjer se govori jedino slovenski in pravilno slovenski, n. pr. v Ljubljano, je dejal. „Hm, odvrnem mu jaz, tam večina ne govori lepó, najlepše se govori... mislila sem nekoliko... v krajih, ki so precej daleč od Italijanov in Nemcev, recimo, na Krasu ali na Vipavskem“.

(Konec pride.)

G. d'Annunzio in drugi.

V literarnih krogih italijanskih vlada sedaj velikansko vznemirjenje. Dogodil se je škandal, ki je sicer skoro vsakdanji, ki pa je vendar navdal čitajoče občinstvo, vse pisatelje in kritike, baš radi tega z neopisnim strmenjem, ker so doživeli varanje ravno od človeka, kateremu so vsled njegove očitne nadarjenosti zaupali ter ga čistili in ljubili vsi. Gabriele d'Annunzio, najnadarjeniši pesnik in pripovedovalec Italije, ki je imel veliko, največo naklonjenost občinstva in kritike — d'Annunzio, katerega je nazval Melhior de Vogué v „Revue des Deux Mondes“ z nenavadnim entuzijazmom „latinsko zlato“, „latinski genij“, in od katerega je pričakoval prenovljenje francoske umetnosti, ta slavni d'Annunzio je proglašen nakrat najdrznejšim plagijatorjem. Obstupere omnes...! Je-li možno? Ni li ta tvrđitev zopet kaka nesramna spletká ali podla laž, s katerimi se preganjajo povsod — navadno iz blede zavisti in ljubosumnosti — najboljši literati? Baš umetniki katere koli vrste pretrpe največ in najinfamnejših, skritih in javnih napadov na svoja dela in celó na svoje privatno življenje, napadov, katerih jedina podstava je zlobnost in rivalizovanje, in jedini namen — škandal. Semper aliquid haeret... vedno ostane nekaj madeža... si mislijo taki opravljalci; naj se jim tudi dokaže, da so lagali. Je-li pa d'Annunzio tudi žrtva takih podlecev? Žal, ne! Enrico Thorez je dokazal namreč neovržno v „Gazetta Letteraria“, da je d'Annunzio slavnoznaní roman „Il Piacere“ jednostaven plagijat romana Sára Peladana in v „Revue des Revues“, da je mnogo pesnij d'Annunzia, ki so goli posnetki pesnij maloznanega in pozabljenega poeta in filologa Tommasea ter navadni prevodi iz Flauberta, Verlainaja, Goncourta, Shelley-a, Baudelalreja in drugih. Vsled teh senzačnih razkritij so se vnele malone v vseh italijanskih listih ostre polemike za d'Annunzia in proti njemu; v Milanskem tedniku „Capitano Cortese“ pa se razpravlja naravnost vprašanje: je-li d'Annunzio, navzlic dokazom ali radi dokazov Thoreza, plagijator ali ne? in čudom se čudimo, ko dokazuje velika večina kritikov, estetikov, pisateljev in pesnikov z vnmemo, da d'Annunzio ni plagijator. Tako se poteza zanj celó marchese Colombi in najveljavniš kritik Vittorio Pice, ki tudi piše: „Kemične preiskave ne prenese večina liter. del, kar pa ne škoduje čisto nič, zlasti če je prevzel plagijator le tujo misel, idejo ter ji dal lastno obliko, porabo. Pri kritiki odločnje le vprašanje, je-li plagiovano delo lepo in umetniške vrednosti.“ Radi tega da ne obsoja E. Zole, ker v njegovih spisih kar mrgoli tujih idej; pač pa mu ne more odpustiti, da je v „Nani“ jednostavno prepisal cele prizore in odstavke iz romana „Venezia liberata“, sp. Öttway; takisto — da je smel plagiovati Balzac iz Th. Gautiera, Shakespearea Ariosta ali Leopardija iz španskih in italijanskih poetov... — Tako se nadaljuje ta najnovejši italijanski literarni boj, in skoro gotovo zmagajo pristaši d'Annunzia vsaj s številom, četudi ne morda — moralno. Nas pa spominja te škandal lastne literature in različnih namišljenih (in resničnih) plagijatorjev. Znani so še Mahničevi članki o „izvirnosti“, Stritarjevi, znana podkitanja in očitanja S. Jenku, gledé H. Heineja, J. Jurčiču („Deseti brat“) gledé V. Scota, Tavčarju gledé dveh nemških novel, S. Gregorčiču („Človeka nikar!“) gledé Beti Paoli, A. Pajkovi gledé njenih romanov in novel ter spisov nemških in angleških sentimentalno-romantično-interesantno skrpanih ženskih spisov, i. t. d. — vse to je znano, saj se je svoječasnó obširno, največee pa z zlobnim samozadovoljstvom razpravljalo tudi v slovenskih družbah, najnesramniše pa sevéda v nemško-nacijonalnih listih („Gr. Tagespost“ in „Deut. Wacht“). Potrebno pa je pribiti na steno, kako se vede napram očitnemu in nedvomnemu prepisovalcu „visokokulturni“ narod italijanski, in kako se vedejo slovenski Teržiti. Plagijatorjev gotovo niti v sanjah ne zagovarjamo, pač pa želimo vsaj še jedenkrat tolike opreznosti in premišljenosti v „kritiki“. Ne podirajmo sami svojega dela ter ne podajajmo sami sovražnikom svojim batov, s katerimi bijejo po nas! Ostri, a pravični — resnicoljubni, pa prizanesljivi! — Zato pa mi posebno ugajajo kritike g. Omega (v „Sl. Svetu“). Literarna pisma, ker se odlikuje baš po onih vrlihah. O romanu „Groga in drugi“ n. pr. bi mogel zloben inkrivičen presojevalec, ki ne pozna drugih literatur, „neovržno dokazati“, da je pisatelj hijena, ki je oplenila spise umrlih pisateljev. Navel bi lahko celo kopo idej in dovtipov iz humorista Saphira, romanopiscey: Tolstega, Šenoe, Jurčiča, Goetheja in drugih, navel bi celó nekaj prav sorodnih prizorov iz istih; — a Omega je pisal lojalno le, da nikakor ne trdi, da je pisatelj prepisoval, nego morda navedé posnema. Kakor d'Annunzio, ni torej tudi Murnik nikakor plagijator radi tujih idej; kakor italijanski, je tudi ta slovenski literat navzlic temu nadarjen poet, in njuna dela so — po V. Pice-ja izreku — „lepa in umetniške vrednosti“. Da so pa tudi izvirna, tega se ve da ne trdi nihče. To vprašanje je postransko, ako se presojava dela sama na sebi in bez ozira na druga. Iz polemike v italijanskih literarnih krogih moremo se tudi mi nečesa učiti... Spisal M.

Namere in delo slovenskih tehnikov na Dunaju.

Kakó plemenite misli in namere prešinjajo sedanje slovenske dijake na Dunajski tehniki, združene v posebnem klubu, svedoči pač najbolje tiskana izjava, katero razpošiljajo slovenskim rodoljubom, in katera obseza nekak program. Mi s svoje strani iskreno čestitamo slov. tehnikom, da so se postavili na primerno stališče, katero se do cela vjema s slovanskim kulturnim programom. Želimo le, da bi rodoljubi izdatno pospeševali cilje, ki si jih je postavil „Klub slov. tehnikov na Dunaju.“ Tiskani list pa ima naslednji tekst:

„Vaše Blagorodje! Pred štirimi leti je položilo malobrojno število slov. tehnikov temelj organizaciji tehniški delujočega in mislečega dijaštva slov. na Dunaju. Zasnoval se je v področju akad. dr. „Slovenije“ — IV. okraju v Dunajskem „Klub slov. tehnikov“. Pričetek je bil skromen radi pičlega števila članov, kateri so se pa vendar z vso požrtvovalnostjo začeli zanimati za načela svojega bodočega delovanja. Zanimanje za dovršeno strokovno izobrazbo prošinja vsakega — nihče pa ne pozablja tudi obče — zakaj tudi v tej naj se odlikuje stan tehniški. Do, najnovjšega časa so se gojila v klubu samo strokovno-znanstvena predavanja, petje in glasba; lansko leto smo si pa vstvarili članovi točen program, katerega izvajanje započenjamo. Potresni dogodki na Kranjskem so pokazali osebno, kako slabo se je v Slovenih obče skrbelo za tehniški naraščaj, in kako malo se je vsled tega gledalo posredno na najbolj produktivno stran narodnega gospodarstva. Nad vse resni so časi v naši domovini, in mnogo delavcev železne vstrajnosti in prebrisanosti v tehniškem pogledu potrebuje sedaj naš narod. Štirinajst nas slovenskih tehnikov na Dunaju se zaveda svojih dolžnostij do domovine, pa hoče, da stopi kedaj kot dobro organizovana skupina na domača tla. In kar razmotriva ta skupina po svojem programu, dovolite, visokopoštovani gospod, da Vas obvesti. Premišljevanje naše se kreče v prvi vrsti o vprašanju narodno-gospodarskem, v kolikor vanje posega stan tehniški. Uverjeni, da si le ob materijalnem blagostanju pomore tudi duševni kapital in plodovi njegov, da je le on nosilec moči narodove po sedanjih nazorih, da vse ravno zbok tega in zbok individualnega egoizma išče imetka v polajšanju življenske peze — lotili smo se tega vprašanja. Nečemo, da nas Slovence zarobi tuji nasprotnik na naši zemlji domorodni, in da oddamo vse posvetne blagre za dušne ter na sodnji dan še le obračunamo z onim, ki nas želi vpropastiti. Povečavati narodni kapital, ne da bi narod sam trpel škodo ob tem, v to je treba vstvariti v najkrajšem času sistem, pri katerem se bo morala dati ravno tehnikom našim najvplivnejša beseda in odkazati najpremišljenejšo delo. Dim podjetnih naprav Slovincem preveč škoduje — govori se — a istina je, da škodi le radi tega, ker imamo tako malo domačih podjetij. Zemlja slovenska je zemlja poljedelstva in živinoreje — jednostranska torej njena produktivnost. Neresnica, da vsa sreča naša obstaja samo na teh dveh, v nas jedino produktivnih poljih nesistemizovanega našega narodnega gospodarstva. Kmet ostane vedno temelj v narodu, on bo moral v nekoliko prispevati, da se povzdignemo kedaj nad poljedelstvo samo in se priučimo pridobivati si imetka z večim pridom, kakor bi čakali na zemljo samo. Kmetijstvo in živinarstvo v nas nikdar ne bodeta delala čndežev, in naj jima priskočimo v pomoč še s tako umetnimi sredstvi: zemlja slovenska sama ni dala v celoti pogojev za to. Imamo zakladov, kojih ne vidimo v jednostranosti svoji, zakladov, s katerimi

si kmet nič ne opomore. Surovine naših zemelj, prirodna bogastva, to bo treba izkoristiti s pomočjo domačih prirodnih sil, ter jih predelavati v izdelke domačega obrta in industrije. Dobro premišljene industrijalne naprave bi povzročile v nas velikanski prevrat, če drugje ne, vsaj v trgovinstvu, ker bi se počel domači izvoz, denar pa prihajal v dežele. Srednji stan, stan obrti, povzdignil bi vse sloje iz srednjevske dremavosti k čilosti; donesel bi nam novih praktičnih nazorov in smerij. Zakaj toliko naših krepkih rok potuje preko oceana pomnoževat tuji kapital, zakaj se drugi trudijo od zore do mraka na kršni zemlji za krompir v oblicah!? Transmisijo sredstev v nas premalo poznavamo! V času, ko se je začelo podjetno Židovstvo ogledovati po naših zemljah, brusiti moramo meče podjetnosti da se paralizuje napad objestnih tujih gospodarstvenikov. Člani tehn. kluba smo prešinjani vseskozi s tem duhom, in stavili smo si na prvo mesto to, da proučavamo, kje in kako bi se dala kedaj osnavljati premišljena domača podjetja. Vzpoznavati hočemo do najmanjše zadeve vse lokalne razmere domovine naše: surovine, prirodne sile, občila, tarifno in colno politiko, delavske odnošaje, sovražnike podjetij, materijalne vire itd. Proučavati hočemo, kako se more s tehniškimi sredstvi pomoči našemu propadajočemu hišnemu obrtu do večje veljave, kako bi se pomoglo drugim narodno-obrtnim napravam, ki v zastarelosti ne morejo napredovati zbok pomanjkanja osnove originalnih pomočkov. Proučevati nam bode treba naprave tujcev na naši zemlji, da se bo znalo, kako daleč seza njih vpliv doma in drugod. Vse tožbe za obrtjo v večji meri so bezvspešne, dokler se stvarij znanstveno ne polotimo s tehniškega in ekonomiskega stališča. Vsi zakoni so iluzorični v tem smislu, ako ne more dati izvajanju zakonov nihče povoda. Ker nam je slov. tehnikom treba misliti, da se bo moralo početkom bodočega stoletja ustanoviti osrednje podjetniško-tehniško društvo s svojim glasilom, zastopajočim vse podjetne naprave slovenske, obrtna in umetno-obrtna učilišča itd., tedaj nam je posebna naloga za časa študij, da si vstvarimo svoj jezik, t. j. napraviti slovenščino zmožno pisati v nji vsakojake tehniške razprave. Kakor je stroka naša v Slovincih slabo zastopana, tako nedostaje tudi tehniške terminologije. Na tem polju hočemo storiti za časa študij, kolikor nam bo mogoče. Delo si mislimo razdeliti sistematiški na stroke. Glavna opora vsemu delu je narodni jezik, zatorej smo začeli sedaj erpiti iz Wolf-Pleternišekovega slovarja vse ono, kar je v narodovi govoric, in kar so vstvarili tehniškega besedoslovja dosedanji slov. jezikoslovci in dnevna potreba. V ta namen obstaja v klubu odsek devetih članov, ki se je prav marljivo polotil tega dela. Za tem bo sledilo še le važnejše in težavnejše delo: vstvarjenje in določevanje izrazov, katerih nam še nedostaje v vseh tehniških vedah. Ker so drugi slovanski narodi, zlasti Čehi in Rusi, si določili uže jako obširno tehniško terminologijo, nabaviti si bodemo morali sedaj tehniške slovarje, poleg tega pa tudi tehniških knjig in strokovnih časopisov istih narodov, da izerpimo iz njih, kar je ugodnega za naš jezik z vodilom: ne se po nepotrebnem cepiti od drugih Slovanov, kjer se le lahko bližamo. Velikih žrtev nam bo treba, in klub misli ravno sedaj najbolj, kako bi zadostil svojim potrebam v tem pogledu. Nadalje uvidevamo, da se nam je treba polotiti kolikor mogoče proučavanja slovanskega sloga in slovanske dekorativne umetnosti. Kaka bogastva so v slovanskih narodih v tem obziru, pokazala je dosedaj v največji meri narodopisna razstava češko-slovanska. Nihče ne odreka Slovanom velike bodočnosti v

njihovem slogu. Belokrajinske pisanice imajo domačih naših ornamentov za celo zbirko — surovi so še motivi in preobrazovati jih bo treba ter uvajati v arhitekturo in na naša obrtna učilišča, po njih pa v umetne obrti. Tudi tukaj nam nedostaja dragih publikacij čeških in ruskih; prepričilo nas je število članov, da bi vzmogli, česar potrebujemo. Poleg velikih žrtev privoščiti si ne moremo dosedaj drugega nego jedva svojo čitalnico zbok oddaljenosti od osrednjega društva.

Velepoštovani gospod! Usodili smo si obrazložiti Vam težnje naše — vedeli smo, da nimamo sedaj mnogo opore in somišljenjstva, zatorej se obračamo do Vašega Blagorodja, ter Vas prosimo po možnosti podpirati naša stremjenja. Oprostite, če se drznemo povabiti Vas v očigled sedanjemu položju in hotenju našemu k pristopu v „Klub slov. tehnikov“ kot svetovalec in podpornik.

O delih naših se bo poročalo po pravih točno koncem vsakega leta. Delali bomo pa z mnogo večim veseljem, če bomo videli, da smo našli pospešavateljev svojega zanimanja. Posledice gotovo ne izostanejo. Da Bog poživi tehnično jedinstvo!

Z odličnim spoštovanjem! Za „Klub slovenskih tehnikov“ na Dunaju: stud. mech. Ign. Šega, t. č. predsednik, stud. ing. Janko Krsnik, t. č. tajnik.

Naši knjižni greh.

Posvečuje se g. Lamurskemu.

XI.

Pri predstavi **pa** treba je govoriti tudi o besedi **pakóst**, Boshheit, ki se nahaja na str. 397 prof. Hubadovega slovarja. Pletteršnik ima **pakóst** in opombo: „hs. (t. j. hrvatsko-srbska) in stsl.“ Da-si Srbi naglašajo **pa kóst**, spremenil je prof. Hubad naglas, kakor da je tu **ost** nastavka (cf. slabóst); no **pakóst** sestoji iz **na — kóst**, nam. **ná — kást**; **kást** označa: skverna, nečistota in je v rabi dozdaj v kasimovskem ujezdu Rezsanske gubernije, kjer označa tudi „stercus“. V knjižnem ruskem jeziku, iz katerega je prešlo v srbski, označa **pakóst** to, kar slov. **grdoba** v konkretnem in abstraktnem smislu, ne pa „Boshheit“. **Пакостить кому** — delati komu škodo, **grdobije** (Jemanden Schweinereien machen) **кошка пакостила въ комнати, маčka je v sobi „spomin“** po sebi ostavila. **Пакостникъ** je človek, ki drugemu „polena pod noge meče“, ali deček, katerega šalosti so škodljive ali grde. (Podrobneje čitaj v knjigi „Толковый словарь живаго русскаго языка В. И. Даля, выпуск XIII, str. 6.)

Drug slučaj takega samovoljnega in neosnovanega prenesenja naglasa imamo v besedi **sóblazen** (i), f. V ruskem imamo **соблазнъ**, t. j. možkega spola (scandalum), in starosl. **сѣблазнъ**. Tu je očevidno prof. Hubad naglas postavil **s a m**, kajti v nemško-slov. slovarji prof. Bartela, kateri slovar je izdan na četrta leta ranjšee, nego slovar prof. Hubada, na besedi **s o b l a z e n**, ki stoji pri vokabuli Scandal, naglas ni postavljen.

Naglas na **só** dokazuje, da se je tu predpolagala predstava **сж**, a ne **сз**, kajti le **so**, ki je nastalo iz **сж**, more imeti naglas na sebi, n. pr. **sórzica**, **sómrak**, **sópraznik** i. t. d.; **so** pa iz **сз**, to je, kateri se piše v izvestnih slučajih nam. **sě** ali **z**, naglasa na sebi nikoli nema, n. pr. **sozrél**, **sozidan** i. t. d.

No v starosl. imamo **сѣблазнъ** (ne pa **сжблазнъ**), torej bi, po pravilu, da se v slovensčini **сз** pred glasniki in mehкими soglasniki spreminja v **z**, morali dobiti **zblazen**. Ako pa se beseda ostavlja v obliki „soblazen“, vzeta torej ni iz staroslovensčine, nego iz ruščine, in ako se je torej ostavilo rusko **со** —, treba bi bilo ostaviti tudi ruski spol te beseda (**соблазнъ**, rod. **сѣблазна**.)

XII.

Besede bez korena.

V teh vrsticah ne mislim govoriti o besedah, kakor je n. pr. Hubadova pazha (paz-h-a, koren h!), kajti one so dobile tako obliko le zato, ker se nenaglašeno in zato po navadi slovenskega prostorečija nekaterih mest ne izgovorjeno **u** po naivnosti ni zapisalo; nego v mislih imam dve besedi, ki se rabite splošno v

slovenske knjigi, in ki korena nimate, kajti iz jednega soglasnika koren sestojati ne more. Te dve besedi ste:

nada in naklo.

Ako razdelimo te dve besedi na njiju sestavne dele, dobodemo: **na-d-a** in **na-k-lo**, torej v prvi nemogoči koren **d**, v drugi pa **k**; (**na-** je v obeh predstava, nastavki pa ste v prvi **-a**, v drugi **-lo**).

Te dve besedi ste uže dostatečni dokaz, koliko se je udeleževal znanstveni princip ustanovljenja našega knjižnega jezika. Hrvati so imeli za nemško Hoffnung besedo ufanje; ta **f** ni bil (kot nemški), ugoden hrvatskemu sluhu, ki pa se je prav lahko sprijaznil z **f** v madjarske besedi kefa, ščet, katero so si vzeli Hrvati od Madjarov, kakor da so jih stoprv ti Azijati naučili čistiti prah z obleke.

Nu, ker se torej ufanje ni ponravilo, češ, da je vzeto iz hofen —, korena pov (cf. poljsko pewny, češk. pevný) pa **šče** niso poznali, vzeli so si **nado**, ne vem odkod.

Slovenski knjižniki pa so si vzeli to **nado** od Hrvatov, bez razmišljenja, ali jim je nujna ali ne, ali je dobra ali slaba, pravilna ali spačena, ali odgovarja slovenske gramatiki ali ne, kakor so si vzeli „svoto, palikučo, kučnika“ in cele stotine drugih popolnem nepotrebnih in ne odgovarjajočih našemu etimološkemu pravopisanju besed, katere vse v hrvatske lingvistične obliki sedé v zboru besed slovarja prof. Hubada, kjer je celo hrvatska „skokica“ našla pribežišče, kakor da smo svoje jezikovne bolhe uže vse poprelovali in pobili.

Beseda **nada** ima v slovarji prof. Hubada **šče** dve tovariki, te ste: **nádeja** in **nádežda** (sic!). Te dve ste mi povedali, da mi je v „nadi“ iskati koren **дѣ**. Zdaj morem želečim objasniti monstroznost nade. Koren **дѣ** — ima kakor koren **да**, svojstvo **u d v a j a t i** se: **дѣд**; od tega starosl. velevnik **дежди**, kakor od **dad** — **дажди**, **дажа**, t. j. **daj**. — Tako smo dobili: **na-ded-ja** in **o-ded-ja**, kar je dalo staroslovensčini: **на-дѣжд-а** in **о-дѣжд-а**. Ruski narodni jezik ima **надѣжа** in **о-дѣжа**; v arhangeljske guberniji celo govore: **на тебѣ вся жой надѣя** (Даль: Опытъ областного великорусскаго языка, под vokabulo **надѣя**). Staroslov. oblike **надежда** in **одежда** ima le **knjižni** ruski jezik, narodni pa jih ne zna; prilog ima celo knjižni jezik **надежный**, ne pa **надеждный**.

Iz rečenega je vidno, da **jedino** pravilna oblika slovenska je **nada**, kakor je **jedino** pravilna — **одежа**, ne pa **о-дѣжа** ali celo: **oda**.

Poslednjih dveh oblik sicer nihče ne piše, ker jih nihče ne govori. **Nada** sicer tudi nihče ne govori, ker ta beseda je narodu sploh neznana, no zato piše slovenski knjižniki in fariseji po vrsti **nada**, in ko bi jim kdo rekel, zakaj desledno ne piše tudi **oda** nam. **odeja**, provzglasili bi ga gotovo za norca.

Zakaj je prof. Hubad vzel v svoj slovar nikomur ne izvestno in dozdaj nikjer v slovenske knjigi ne napisano „**надежда**“, t. j. **nádežda**, in zakaj je na njej izkazil naglas, tega si objasniti ne morem. Nepravilni, izmišljeni naglas tej besedi ne daje **šče** slovenske vnanjosti, kakor izpačena, stoječe v njega slovarji ruske besede: „**pakóst**, **sóblazon**, **плащѣд** (!), **козак**, **кнута**“, zaradi tega, ker jih je **spačil**, niso postale **šče** „pristno“-slovenske.

Ker se **naklo** nahaja v slovarji poleg **nakovalo**, zaključati se sme, da se ima ta etimološko nemogoča beseda za **ravnopravno** z „**nakovalo**“. Koren **kov** daje se torej krčiti v **k**! — Veste, kaj poročem? začnimo pisati **kač**, nam. **kovač**. **Kovač** naj kuje na **nakovalo**, **kač** pa na **naklu**!

Lepe nauke si more posneti, kdor tega želi, tudi iz besed: **mačerač**, **lehti**, **nohet**, **nohrad**, **noraz**, **senica** (Blauweise od „sinji“), **ojster**, **podgojnica** in **legijona** takih drugih.

Poslano.

Velecenjeni gospod urednik! Dovolite, da po Vašem cenjenem listu izvestim vse ljubitelje ruskega jezika, da se te dni začne tiskati na Dunaju moj „**Rusko-slovenski slovar**“, pri katerem izide tudi moja „**Slovnica ruskega jezika za Slovence**“.

Oba dela, sestavljajoča jedno knjigo, obsegala bodeta vkupe okolo 30 tiskanih pol. O ceni in načinu prodaje, oziroma naročbe, bode o svojem času objavljeno posebe.

Slovar in slovnico, plod dolgotrajnega in upornega truda, pregledalo je v rokopisu nekoliko ruskih učenih slavistov, in njih dragocenih opazek se poslužim pri okončateljni uredbi rokopisa.

To in mnogoletno moje prebivanje v Rusiji more služiti poročtvom, da bode moje delo imelo ona kačestva,

vsled katerih se odpomore živej potrebi in ustreže davnej želji onih mojih dragih rojakov, kateri hrepené črpati bogatstva ruske literature iz njih prvovira.

Govoriti o važnosti znanja ruskega jezika in o svetovnem značaju ruske literature, poštevam za popolno lišnje. Ne zastoj se učé ruskega jezika, ne od dolgega časa vglobljajo se v umotvore ruskih pisateljev in pesnikov najobrazovanejši narodi v Evropi: Nemci, Francozi in Angličani. Nam, Slavjanom, je pa znanje ruskega jezika uže zato neobhodno potrebno, ker smo mi, kakor Rusi, sinovi jedne matere, katera je dala svojej detci ogromno prostranstvo s „Črne Gore do Urala, od Balkana do Triglava“.

Namen izdanja je čisto znanstven; znanstvo pa je mejnarodno, kakor je mejnarodna umetnost. Izhajáje s te točke zrenja, priготavljam tudi izdanje „Slovensko-ruskega slovarja“ in „Slovnice slovenskega jezika za Ruse“ (na ruskem jeziku).

Ako ta moja dela pripomogo k boljšemu poznanju Slavjanov mej soboj, in ako ustrežem želji svojih rojakov, kateri so meni, živečemu daleč od domovine, jednako ljubi in dragi, naj imajo mej soboj osobne račune — takrat bodem za svoj trud dovoljno nagrajen.

V Rusiji, meseca aprila 1896 leta.

M. Hostnik.

RAZGLLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Kranjsko. Dosedanji mnogoletni župan Grasselli Ljubljanski se je odpodeval svoje časti, in ta teden bode nova volitev. Vse se nadeja, da bode izvoljen pravi možak, kakoršnega potrebuje Ljubljana. Grasselli je storil tudi mnogo za mesto, bil je narodnjak, a očitali so mu, da je tu in tam preveč kasen, nemaren. Imenovan je ravnatelj pri mestnem užitninskem zakupu.

V Ljubljani je umrl svečenik monsgr. Luka Jeran v 78. letu življenja. Bil je urednik „Zgodnje Danice“, sotrudnik „Novic“ itd. Spisal je mnogo sam; mož je bil stare korenine, njegov slog primeren tudi za prejšnje veke, kolikor so bili pobožni. Bil je pa dobrotnik narodov in seobno uboge mladine, za katero je neumorno nabiral darov.

Tržaško. „Naši Slogi“ poročajo, da Slovanom neprijazni činitelji delujejo z vso silo nato, da bi došel biskup dr. J. Flapp na izpraznjeno stolico Tržaško-Kopersko. Za Flappa pa so vneti zajedno židovski listi Tržaški, katerih pisanje in pisarjenje bi moralo biti znano tudi osrednji vladi. Slovanskim katolikom so pregnali Italijani iz glavnih in tudi iz stolice Tržaške cerkve vse, kar je imelo slovanski glas. Naj se pozvani činitelji ne čudijo, ako verniki opujejo nad takim položajem, zavedajoči se, da kot stari naseljenci so imeli ne le slovenske običajne propovedi in molitve, temveč nekđaj tudi glagoljski obred na Tržaškem ravno takó, kakor po Istri in ostalem Primorskem. Ako „Ostdeutsche Rundschau“ zahteva za nemške naselbine na Spodnjem Štirskem protestantske občine, da bi se ohranil tem naseljenem nemški značaj, utegnili bi se Tržaški Slovani spominjati, da so imeli oni nekđaj tisti glagoljski obred v cerkvi, ki se je ohranil tudi v Istri, in ki ga med drugimi pisano gleda tudi kandidat navedenih ital. listov. Priporočati bi bilo treba, da bi osrednja vlada poslala kakega svojega poverjenika na Tržaško, kateri bi jej neposredno poročal o položaju na Tržaškem in vsem

Primorskem. Drugače ne bode vedela, koga naj bi poslušala, in utegne ukreniti, kar bi ne moglo biti v državnem interesu. Te opomnje so splošne, a konkretna razkritja bi ne delala časti tistim, ki imajo na Primorskem zadačo ščititi dinastične in državne interese.

Goriško. Dr. Gregorčič je bil zopet prisiljen interpelovati zastran porotnih sodišč v Gorici, rekši med drugim, da „dohajajo brzojavna poročila, da predsednik okrož. sodišča Sbisà naravnost prepoveduje obravnavanje v slov. jeziku proti slovenskim obtožencem z zgolj slov. pričami“. Kaj misli ukreniti minister pravosodja, „da se prepreči pri porotnem sodišču v Gorici to sramotno postopanje, ki razburja slovensko prebivalstvo in vse poštene ljudi?“

Istra. Notranje ministerstvo je odredilo za Piran jedno mesto izpostavljenega politiškega komisarja, in sicer uže s 1. dnem maja. Njegov delokrog bode vsa mestna občina Piran, zavisen pa bode od c. kr. pol. glavarstva v Kopru. Ta odlok je poparil italijanaše, ker, kakor se izraža „Naša Sloga“, s tem „prestaje v Piranu republika“, o koji so menili, da se je ne sme dotakniti nihče, niti same drž. oblasti.

Štajersko. Za Maribor je imenovala vlada notarja Slovenca, dr. Firbasa, ki bode torej na zahteve snoval tudi slovenska pisma. Pod Maribor spada več Slovencev, nego Nemcev; umestno je torej, da se nastavi ondi notar, ki je več slovenščini, in vendar se radi tega vsaj prisiljeno vznemirjajo Nemci.

Koroška. Kat. pol. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem je imelo dne 27. aprila v Celovcu občni zbor ob udeležbi okolo 200 mož. Blagajnik Ražun je podal račun. Dohodkov je bilo vkupej 157, stroškov pa 118 gld. Dohodki se nabirajo iz členarine in darov. O delovanju je poročal župnik J. Rozman. Občih letnih zborov je bilo doslej 7. Od aprila 1890 do danes je bilo poleg občih zborov 38 javnih društvenih shodov po raznih krajih Koroške, 2 shoda zaupnih mož, 2 volilna shoda in 5 velikih slavnostij. Lani je bilo 12 javnih shodov. Po premembi pravil sme od junija 1895 predsedovati shodom vsak člen, ki ga pooblasti predsednik. S tem je delo olajšano. O nemškem ukazu okr. glavarstva Celovškega se je bilo društvo pritožilo na notranje ministerstvo, in to je zaukazalo, da naj se slovenske vloge društva rešujejo slovenski, to pa je nemške sosede razburilo. Društvo deluje proti lažnemu liberalizmu in za kat. vero, kot slovensko zagovarja narodna prava, kot gospodarsko skrbi seobno za gospodarski pouk. Narod so poučevale tudi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, katerih je 23, in sicer na 16 shodih. O koroških šolah je govoril seobno drž. posl. kanonik Klun in je zavrnil Celovškega poslanca Dobrnika. Za slovenska imena, katera hočejo petrifikovati v starih popačenih oblikah, potegnili se je v posebni interpelaciji drž. posl. Višnikar. — Na zboru so se vpisali novi člani, in nabrali so se povoljni doneski. Razun Haderlapa je odbor stari, in mu je predsednik i nadalje Gr. Einspieler, podpreds. pa Vek. Legat. Ta je navedel, na kako razne strani se delajo Slovincem krivice, kakó žalostne so razmere na Beljaški strokovni in Boroveljski puškarski šoli, kateri obiskuje mnogo Slovencev, a ne sliši leto dnij ni besedice slov. pouka. Župnik Treiber je utemeljil 2 resoluciji, v katerih jedni oporeka zbor dež. zboru gledé prenarredbe deželnozbornskega volilnega reda, kateri zavira kmete na njih volilnem pravu. Zbor se zahvaljuje knezoškofu za pričeto delo na korist kmetom. V 2. resoluciji se pa zbor zahvaljuje slov. drž. poslancem, posebno Klunu, da se potezajo za

narodna prava kor. Slovencev. Obe res. ste se sprejeli jednoglasno. Člen Kandut je govoril o slov. uradovanju. Einspieler je razne točke še posebe pojasnil ter opominjal gledé na bodoče volitve. S tem se je zbor završil, in mu je nato sledila lepa zabava z domečo pesmijo.

Naučno ministerstvo je zaukazalo, da okr. šolski svet v Velikovcu je dolžen sprejemati tudi slovenske vloge podrejenih mu krajnih šolskih svetov. Jednako naj se postopa tudi v Klobasnici, Šmihelu in Kazazah. Do odgvarjanja na slovenske vloge na slov. jeziku pa še ni prišlo. Zato bode treba še nadaljnjih bojev.

Denarni zavodi. Južno-štajerska hranilnica v Celju je priobčila računski sklep za VII. poslovno leto 1895. Prejela je skupej 986.093 15 $\frac{1}{2}$ %, izdala pa 963.252·34, torej je imela skupnega prometa 1,949.445·49 $\frac{1}{4}$ gld. Hranilnih vlog je 722 novih in so na novo te in stare stranke vložile 601.821·15, vzdignilo pa je 1018 strank 438.883·95, ter so vloge narasle za 162.937·20; s kapitalizovanimi obrestimi so vloge narasle še za 54.030·29 $\frac{1}{2}$ %; takó da so se zvišale vloge na 216.967·49 $\frac{1}{4}$ %. Stanje hranilnih vlog je bilo 31. dec. 1894 skupej 1,280.982·05, 31. dec. 1895 pa 1,497.849·54 $\frac{1}{2}$ %. Po visokosti je bilo pod 100 gld. strank 1084, od 500 do 1000 pa 1016, čez 10.000 pa 5, skupej 2598 strank. Poprečno pride na vložnika 576·60 gld. Obresti vlogam se plačujejo po 4 $\frac{1}{2}$ %, in jih vsako poluletje prištevajo glavnici. Posojila se dajejo proti hipotekarni varnosti ali zastavi na 5 $\frac{1}{2}$ % obrestij in amortizacijo kapitala po 1 $\frac{1}{2}$ %, na menjice pa 6 $\frac{1}{2}$ % obrestij. Glavna rezerva znaša 1895 l. 36,089 35; posebne rezerve l. 1895 ni, ker je bila proti koncu leta kurna izguba. Hranilnica razpolaga namreč tudi z vrednostnimi listinami, katere so za l. 1895 izkazane s 134.371 gld. — Predsednik upravnemu odboru je drž. poslanec M. Vošnjak, podpredsednik pa Jurij Detiček, c. k. notar v Celju. Pravni konzulent je dr. Iv. Dečko, tajnik pa Janko Vavken. V upr. odboru in ravnateljstvu so odlični rodoljubi.

Tržaška posojilnica in hranilnica (z omejenim poroštvom) kaže po poročilu za upravo l. 1895 naslednje. Dohodkov je bilo 189.354·11, stroškov 188.477·87, skupnega prometa 377.801·98 gld., t. j. 173.593 več nego l. 1894. Novih (172) zadružnikov je vplačalo na deležih 1870 gld.; vseh je bilo koncem l. 510. Glavni deleži znašajo 2400 gld. Skupno znašajo zadružni deleži 14.100. Vloženega je bilo 74.293·17, izplačanega pa 36.731·63. Rezerva znaša 1862·89. Čisti dobiček znaša 2045·97 ali 18·5 $\frac{1}{2}$ %; dividenda 5 $\frac{1}{2}$ % znaša 521·0, torej pride v rezervo 1422·67. Promet se je v 4 letih obstanka od leta do leta malone podvajal. Poročilo obseza tudi imena zadružnikov in vrednosti posamičnih knjižic hranilnih vlog; 236 knjižic predstavlja vrednosti 102.544·94 gld. — Predsednik je Iv. Abram, podpredsednik dr. Pretner, v odboru pa so Iv. Mankoč, trgovec, Iv. Šabec, velepos, Fr. Zitko, pos., Ant. Vrabeč, trg., Vek. Grebenc, trg., dr. Gregorin, odvetnik.

b) ostali slovanski svet.

Državni zbor, prekrativši 3 dni zborovanje, bavil se je prošli teden z volilno reformo. Ta ostane bistveno neizpremenjena po vladnem načrtu; le hlapeci in služabniki, ki so bili izpuščeni, dobé tudi volilno pravo v V. kuriji. Mnogo se se potezali sosebno Mladočehi za obče, jednako in neposredno volilno pravo, toda nič ni pomagalo, in niti z neposrednim volilnim pravom v novi kuriji niso prodrli. A to tudi čudo ni, če poštujemo, da je bilo glasovanje in odtezanje se iz zbornice naravnost skandalozno. V zbornici ob najvažnejših točkah je nedostajalo po 100

in še več poslancev. Taka nemarnost kaže na nezaresnost strank ali pa na njih kratkovidnost; s poslednjo se odlikuje tudi večina slovenskih poslancev. O stvari je treba pač natančneje govoriti, da bi se odpirale oči slovanskim narodom, sosebne tudi slovenskemu. Če bodo Slovani trpeli take oportuniste, proderejo na škodo slovanskih narodnostij i nadalje predloge, naj se bodo še toliko pogubne slovanskim narodom. Volilna reforma se seveda sprejme tudi ob 3. čitanju, in potem bodo razpravljali najbrže samo še o pravosodni preosnovi. Vse drugo je negotovo, in tudi to, ali bode ta drž. zbor še sezvan v jeseni. V resnici takega zbora ni čisto nič škoda, in bi svojo zadačo pravičneje opravljal celó absolutizem, vsaj ob sedanjem položaju.

Razgovarjajo se uže, kake skupine v parlamentu bi mogle delovati vzajemno v bodoče; slovenski listi pa pretresajo vprašanje o jednotnem jugoslovanskem klubu, poštévaje, da v novi parlament ne bode več hotel izvoljen biti gr. Hohenwart. A „Südsl. Post“ si želi jednotnega kluba seveda le s stališča dosedanjih oportunistov, da bi se upognila še tista peščica, ki je doslej vsaj nekoliko odločniša.

Dunaj. Dne 27. aprila je bil dr. Lueger pri cesarju v avdijenciji. Cesar mu je rekel, da pripoznava njegovo sposobnost, poštenost in lojalnost nasproti državi in dinastiji, da pa ga za sedaj ne more potrditi Dunajskim županom ter želi, da Lueger se za sedaj prostovoljno odreče tej časti. Lueger je odgovoril, da cesarjeva želja je njemu ukaz. Dr. Lueger je šel nato takoj v zbornico poslancev, kjer se je pogovoril z gr. Badenijem. Poslanci in časnikarji pa so ga okrožili, radovedni, kaj jim razodene. Toda Lueger jim ni povedal ničesar, pač pa je bil nato razgovor antisemitov, ki so se udali v zahteve položaja, in so brzo razglasili nagovor cesarjev in odgovor Luegerjev. O avdijenciji so bili zvedeli uže 27. aprila zjutraj, in ves židovski liberalni svet Dunajski je bil silno vznemirjen vsled tega nepričakovanega dogodka. Borza sama je bila poparjena. To pa dokazuje, da Židovstvo je pričakovalo zopetnega razpuščenja mestnega sveta Dunajskega, in da bi se to ponavljalo tako dolgo, dokler bi se ne utrudile in oslabile antisemitske frakcije. Odpoved Luegerjeva pa jim je nakrat prekrižala račune, kajti antisemitska stranka more sedaj nastopiti v mestnem sovetu, in če tudi ne bo Lueger po imenu župan, bode pa toliko bolj po duhu in dejanju. Lueger je tudi formalno dal pismeno odpoved, in vladni komisar dr. Friebeis se uže odpravlja iz mestne hiše. Volitev župana bo 6. maja; izvolé pa županom ožega pristaša Luegerjevega Strobacha, prvi podžupan bode pa Lueger sam, drugi pa Neumayer. Preobrat je važen, in dosegli so ga antisemitje izključno s svojo doslednostjo in vstrajnostjo. Izrael toguje, češ, da gospodarstvo bode propadalo, a vendar se bode še nadalje dobro počutil na Dunaju, kjer pride sedaj 1 Žid na 9 drugih prebivalcev. Židovski listi na Ogerskem in tu so uže začeli rogovoliti tudi proti Badeniju, a jim ne bode nič pomagalo.

V 2. dan maja so namerjali nemško-nacijonalni in slovanski dijaki napraviti shod, na katerem bi protestovali proti mileniju; policija jim je shod prepovedala, ker neki ga niso bili naznanili pravilno. Zbralo se je bilo kakih 1500 dijakov in povabljenec. Značilno je, da dijaki so hoteli s tega shoda izključiti madjarske, židovske in poljske dijake.

Češko. „K češkemu vprašanju“ je priobčil v „Politik“ češki plemič poseben članek (26. apr.). Nam se zdi spomina vreden, ker se postavlja na jednako stališče,

kakoršno razgovarja uže mnogo let in dosledno „Slov. Svet“. Trdi, da centralizem ni možen v Avstriji, treba je monarhijo utrditi na podstavi federalizma, treba je torej oživiti tudi češko drž. hist. pravo, a to je možno doseči jedino s soglasanjem Nemcev v Moravi in Češki; na to pa je dolžna delovati tudi vsaka vlada, ne pa podpirati nemških centralistov. Tužno bi bilo, da bi Avstrija ne imela poguma da izvršenje češk. drž. prava, ker drugače bi utegnilo isto pravo oživiti tudi bez Avstrije. Vlada bi bila dolžna pričeti „državno pravno akcijo“ s tem, da bi energično izvršila nacionalno enakopravnost v Češki, Moravi in Sileziji. Potem, ko bi bil zagotovljen svoboden razvoj v čeških deželah, ne protivili bi se Nemci več hist. drž. pravu, ker bi imeli tudi oni finančialne in gospodarstvene dobičke. Treba je torej delovati na to, da se spravi sedanja ustava v soglasje s hist. drž. pravom; k temu pripravlja pot narodna enakopravnost, katera postavi obe narodnosti na isto stopinjo veljave. Vlada naj vstvari zato primernih organov pod vodstvom ministra rojaka češkega.

Češko plemstvo postavi naj se akciji na čelo in ne oddaljuje se od češkega naroda in zasnuje naj iz vseh slojev krepko konservativno stranko. . . . Tako tudi ta člankar govori najprej za izvršenje narodne enakopravnosti, ki najbolje pripravlja pot k izvršenju hist. prava češkega ali kakega drugega. Pomenljivo je, da isti plemič priporoča tudi vstvarjenje prikladnih organov! Člankar slovenskih „Novic“ torej vidi, da nac. avtonomije tudi drugi nimajo za sanjarijo, pač pa za primerno sredstvo še obseznim ciljem.

Moravska. Nemški Schulverein bode o Binkoštih imel letošnji obči zbor v Brnu. Čehoslovani moravski, prozvani s tem, začeli so pridno nabirati za „Ustř. Maticu školsko“.

Galicija. Drž. poslancema dr. Luegerju in Pernersdorferju in obče antisemitom se od mnogih stranij zahvaljuje ruski kmetje, da se potezajo za Maloruse.

Hrvatsko. Na Zagrebškem vseučilišču bilo je v zimskem tečaju 43 slušateljev; bogoslovcev 170; pravnikov 247, modroslovcev 120, med temi 22 farmacevtov. Iz Hrvatske in Slavonije bilo je 370, z Reke 5, iz Ogerske 20, iz Dalmacije 13, iz Bosne in Hercegovine 2, iz avstr. Primorja 3, iz Kranjske 3, iz Štajerske 3, iz drugih avstr. dežel 6, iz Srbije 1, iz Bolgarije 8, iz ostalih držav 3.

Predstojnikom oddelka za bogoslovje in nastavo na Hrvatskem imenovan je Oto pl. Krajcovic. Dr. Iso Kršnjavi je stalno umirovljen.

V Jugoslovanski akademiji znanostij in umetnostij je 11. apr. čital prof. M. Valjavec razpravo: „O glavnih točkah naglasa književne slovensčine, — nato čitala se je razprava dopisujočega člana prof. Jos. Gleicha „književanje Iv. Dandote v Dubrovniku“.

Hrvatski opozicijski listi so sklenili, da, povdarjaje stališče hrv. drž. in prirodnega prava, ne bodo poročali ničesar o slavnostih v Pešti.

Oba kluba stranke prava, katera zastopata sedaj „Hrv. Pravo“ pa „Hrv. Domovina“ utegneta se spraviti, in to želé vsi prijatelji stranke prava.

Bosna in Hercegovina. Novosadski „Браник“ javlja: Srbi iz okupovanih zemelj, pravoslavni i mohamedanci, sestavili so obširen memorandum, ki ga hočejo izročiti ruski, francoski, nemški i angleški vladi. Prosijo, da bi velesile obračale pozornost na Bosno in Hercegovino, da se okupacija ograniči ter postavi pod evropsko kontrolo. Pritožujejo se, da jih je okupacija dovedla do roba pro-

pasti materijalne, da jim se tlači narodnost, in da vlada noče rešiti agrarnega vprašanja v Bosni in Hercegovini.

Slovaki. Ob pričetku proslave namišljene madjarske proslave 1000 letnice objavljajo slovaške „Nár. Noviny“, kakó naj bi se organizovali Slovaki. Tu je rečeno: 1. Najodločnije protestujemo, da bi bil kak Arpád zasnoval ogersko deželo, in to v imenu slovaškega naroda, prebivajočega na staroočetovski zemlji med Tiso in Moravo z jedne, med Karpati in belim Dunajem z druge strani. 2. V obče proti vsakemu nasilju. 3. Nепrestano spominjamo na te historijske resnice: a) Madjarska akademija sama ne vé, kedaj so došli Madjari v našo domovino; Arpada v Ogerski ni bilo, kakor dokazuje sam Vámbéry. Vsled tega je vse laž, kar se učé v tem pogledu v šoli; laž je ves milenij; laž vsa slava in politika, opirajoča se na podjarmljenje dežele. b) Naproti temu je pa resnica, da je Svatopluk I. zasnoval Velikomoravsko državo (Veliko Moravo), obsegajočo v sebi sedanje Ogersko, Sedmograjsko in Moravo. Bival je v panonskem Stolnem Belemgradu (Velehrad, Székes-Fehérvár) za Dunajem in tam umrl 894. Vladarji so tu prebivali do l. 1300. Pred smrtjo razdelil je svoje vladarstvo na tri dele: 1. na veliko marko panonsko, 2. na marko črno-ogersko (sedanje Zatisje in Sedmograjsko), 3. na marko belo-ogersko od Tise do Čehov, z glavnim mestom Nitra; v tej marki je bil knez Svatopluk II. Tudi osnovo ogerske ustave je položil Svatopluk I., on je prvi ustanovil provincije (marchie), stolice (župe), bane (bojare, kneze, duces), župane, sotnike, pristave, beležnike, način plačevanja davkov in druge institucije. Torej ne kak Arpád, ne sv. Stefan nista ustanovila ogerske ustave; poslednji je le obnovil ustavo, bivšo od Svatopluka I. c) Slovaško (marka belo-ogerska) je imela svoje kralje, takó zv. mlajše kralje, do l. 1300, da, do 1471, od katerega časa pa do 1723 je imela v zakonih ogerskih ime Partes superiores Hungariae, Partes regni Superiores, s posebnimi pravi, n. pr. imeti svoj dež. zbor in na skupnem dež. zboru imeti posebno skupino. L. 1723 je Pragmatiška sankcija potrdila vsa prava, privilegije itd., katera so vladala tedaj in sosebno to pravo Slovaške. Ta prava so rabili slovaški domoljubi poslednji krat dne 6. in 7. junija 1861, ko so zbrani v Turč. sv. Martinu odposlali Memorandum naroda „slovenskega“ ogerskemu dež. zboru in kralju. d) Madjarski jezik ni imel do l. 1790—91 nikakih predprav pred ostalimi jeziki. 5. Treba je spozrazumljenje romunsko-slovensko-srbsko vložiti v posebno formo. 5. Večo agitacijo vzbujati med narodom z razširjenjem politiško-narodnih spisov. Založiti črno knjigo za slovaške renegate.

„Nár. Nov.“ omenjajo, kakó se je sprejel „millennarni zakon“ v magnatski zbornici. V tej se je oglašil bar. Desider Prónay s Slovaškega Pravna ne proti tekstu, temveč proti temu, da kralj ne bode prisoten pri slovesnem promulgovanju tega zakona. List dokazuje, da ta zakon nima značaja zakona, temveč spada v znanstvo, a poslednje pobija teze ali trditve, ki so se postavile v načrt. Pravijo, da se korak za korakom bliža Ogerska narodno-gospodarskim in politiškim krizam. Nastali so časi madjarskega absolutizma, madjarske tiranije, katera leze uže v hiše in rodbine. „Narodni absolutizem, to je geslo milenijskega leta. Narodni absolutizem, kakoršen ni bil niti v Galiji, ko so jo podjarmili Rimljani, niti v Jeruzalemu, ko ga je plnil Titus. Takozvani „millennarni zakon“ je surov izraz narodnega absolutizma, te krutosti, s katero mora poginiti dežela.“

„Musealna slovenska společnost“ v Turč. sv. Martinu si je postavila cilj, nabirati za oddel prirodoslovni, oddel antropologiški in etnografički ter oddel knjižnični.

Ogerska. Romunski mitropolit Miron Roman je izdal pastirski list, v katerem se ozira na sedanji madjarski milenij; ta da se bode vršil od radosti, da so Madjari pred 1000 leti mirnim in miroljubnim ljudem vzeli njih zemljo in jo ohranili sebi 1000 let. Slavnosti se bodo vršile v slavo madjarskega plemena, katero se istoveti z ogersko političko nacijo. A ravno to bi moralo siliti ostale ogerske narode k premišljevanju o prošlosti, sedanjosti in bodočnosti ter o svoji usodi. Jedno je gotovo, da noben ogerski narod se ne bo stopiti v gospodujočem madjarskem plemenu, v haosu obče političske nacije. Romunska inteligencija se ne more udeležiti teh slavnostij, ker Madjari so romunskemu narodu in napredku odtezali svobodo, enakost in bratstvo. Vendar naj skušajo Romunci začasno pozabiti svoje toge ter naj ne delajo nikakih demonstracij, dasi je njih cerkev in narodnost trpela mnogo. Kar moramo storiti ob sedanjih razmerah, storimo; več ne smejo sedaj zahtevati od nas. Kdor hoče več storiti, naj stori to kot zasebnik. Ako bi bilo pa potrebno, da bi se moral udeležiti kak cerkveni člen, v duhovnem ornatu ali bez njega, „naj ne dela tega bez mojega vedenja“.

Ta mitropolit se zares zaveda svoje zadače nasproti cerkvi in narodu. Madjarom je ta izjava neprijetna.

Cesar je v prisotnosti cesarice in skupnega dvora, diplomacije in madjarske velike gospode pa parlamentarnih zastopnikov, tudi avstrijskih ministrov itd. 2. maja slovesno otvoril milenijsko razstavo ter odgovoril na nagovor madjarskega trgovskega ministra. — S tem so se pričele milenijske slavnosti, katerih pa se ne udeležijo Romuni, Srbi in Slovaki. Srbija v diplomaciji ni bila zastopana. Tostranski nemški antisemiti in nemški nacionalci priporočajo, madjarske razstave ne se udeležiti ne takó, ne takó. Jednako priporočajo Čehom češke novine. Udeležijo se je le privilegovani poljski plemiči, nemški liberalci, Židje in sinovi privilegovanih narodov. Hrvatska, kakor Bosna in Hercegovina so oficijalno zastopane na razstavi, v tem ko slovansko naseljenje teh dežel, kolikor misli zares narodno, nima volje za udeležjenje. Slovenci so vsaj v tem jedini, da ni jednega, ki bi se mčgel sprizjuzniti z madjarskim šovinizmom, če tudi ne uvažujejo vsi dovolj klina, ki se je zabil v teló avstro-ogerskih Slovanov z duvalizmom. Malorusi so jednaki nasprotniki duvalizma, kakor Slovenci, in imajo še več vzroka zato, ker njim se tepta pol milijona rojakov ogerskih na vse strani.

Srbija. Zasnovalo se je madjarsko društvo, katero hoče skrbeti, da bi šlo kar, možno veliko število Srbov na milenijsko razstavo; nato pa se je zasnovalo srbsko društvo, ki hoče doseči, da bi nihče ne posetil te razstave. — Knez Ferdinand dojde v Belgrad 24. maja; Belgrad je odločil 80.000 din. v pozdravljenju kneza.

K otvorenju milenijske razstave srbska vlada ne pošlje nobenega zastopnika, to pa zato ne, ker so razobesili ob tej slovesnosti zastavo, o kateri trdijo Srbi, da je zastava stare srbske države. Tudi kralj Aleksander soglašá z vlado na to stran. „Fremdenblatt“, ki je organ tudi avstro-ogerske zunanje vlade, trdi, da rozloge srbske vlade je skušala izpodbiti naša zunanja vlada, a srbska da je noče razumeti. Potem spominja, da je bil Andrassy tisti, ki je na Berolinskem kongresu potezal se za razširjenje srbskih granic, in da Ristić se dobro spominja tega, Novaković pa da je premlad, ki morda se niti ne spominja, da je

ob srbsko-bolgarski vojni avstro-ogerski zastopnik ustavil bolg. vojsko, da ni drla do vrat Belgrajskih. Vse to naj bi dokazovalo, da Avstro-Ogerska noče poniževati Srbije.

Črna Gora. Dne 19. aprila je bilo svečano izročeno orožje Cetinjsko — njeguškemu batalijonu, ki je poprej oddal staro orožje v arsenal. Došel je ves dvor z diplomacijo. Mitropolit je blagoslovil orožje, potem pa je knez Nikola nagovoril vojaštvo, rekši: „Orožje, koje jutros primiste, bilo vam svijetlo i sretnje! Podareno ruskijem carem, a sad blagoslovljeno našijem mitropolitom, ono će, nastupe li prilike, braneći dragu domovinu in interese Srbá, slavom se, ako Bogda pokriti“. Potem je pristavil, da dosedanje orožje pa se shrani v arsenalu v spomin vnukom, da so se očetje hrabro vojskovali na Velešu, Vnčjem dolu, Rogamih, Ilijinu brdu, pod Barom in Ulcinjem. Moj veliki stric Petar II rekao je: „Muž je branič žene i žjeteta, Narod branič crkve i plemena. — Živjeli moji junaci!“ Nato se je zavrivala narodna, potem ruska himna, mladeniči pa so se zasukali v kolo, pevajoči novo Cetinjsko-njeguško kolo Gospodarjevo. Prestolonaslednik Danilo je pa orožje sam vsakemu vojniku imenovanega batalijona izročeval.

Knez Nikola s kneževno Jeleno in kneževičem Mirkom je preko Reke in Dunaja odpotoval v Heidelberg, da poprašá za zdravniški svet, od koder pojde naravnost v Rusijo, da se udeleži korononja carjevega.

Praznik dvostoletnega obstanka dinastije Petrović-Njeguševse se je določil v dan 8. ali 20. sept. t. l.

Bolgarsko. Knez Ferdinand je bil prijazno in gostoljubno sprejet v Parizu. Pogovarjal se je s Faureom in raznimi členi bivših vlad. Potem je odpotoval v Berlin, kjer ga je odlikoval cesar Viljem tudi s posebnim redom. Sedaj pride v Belgrad in odtod se vrne na Bolgarsko. Na Dunaj ni prišel.

Rusija. Slavj. blagotvoriteljno občestvo v Petrogradu je imelo 19. aprila slavno sejo. A. A. Kirjejev je govoril „O ciljih Rusije na pravoslavnem vstoku“. Razpravlja, da mohamedanski svet razpade brzo, potem nastane boj med ruskim pravoslavjem in katolištvom. Papež ima ogromno armado in zaveznike, ki so sicer sedaj nejedini, a složni v boju proti pravoslavju. Rusiji se je treba utjevati; zato bi bil primeren vesoljni cerkovni zbor. — Nato je predaval A. A. Bašmakov o zaglavju: „Narodovstvo in pa slovanska vzajemnost — politički ideal notranji in zunanji“. Rusifikujoča politika ne more se razprostirati na slovanske narodnosti. Slovani nemški, avstro-ogerski in turški ne spadajo v to politiko. Bezspešno kričé vrage, kakor da bi Rusija hotela pogoltniti te Slovane. Ruska politika je dolžna postavljati se na vzajemno razumenje sebe in spoštovanje samostalnosti vsake slovanske narodnosti za ruskimi granicami.

V Petrogradu imajo Čehi svoj „Výpomocný český spolek“, ki je naseljen v hotelu „Viktoria“. Društvo vabi tiste Čehé, ki pojdejo v Nižnji Novgorod na razstavo, naj bi se oglasili pri njem; shod imajo vsako soboto v večer.

Perzija. „Kralja kraljev“, Nasr-Eddina, znanega perzijskega vladarja, je 1. maja ustrelil fanatic posebne sekte, takózvan „babist“. Naslednik mu je Muzzafer Eddin, in takó utegne ostati vse v miru. Rusija in Anglija, kakor znano, imati povod, da gledati na perzijski mir.

Carjigrad. 28. apr. izdala se je cesarska irada o reformi za vilajete: Kosovski, Vitoljski, Solunski in Jedrinski. Po tem bode v vilajetih po 6 členov, od teh bodo po trije krščanski. V vsakem sančaku bosta pa po 2 kristijana. Vsaka 2 vilajeta dobita komisijo za nadzor uprave.

Socijalna demokracija je praznovala dan 1. maja kot delavski, t. j. kot svoj „svetovni praznik“. V ta dan imajo navado, da popuste vse delo ter imajo dopoludne zborovanje, popoldne pa snažno obleženi s kakim pripetim znamenjem na obleki gredo ob določeni uri v vrstah na kraj, kjer so gostilnice in zabave. Na Dunaju so šli: letos delavci, tudi mnogo delavk, po „Ringu“ v Prater, morda 60 ali še več tisoč v skupnosti. Pred novim parlamentom so vpili o 8 urnem delu itd., drugače pa šli redno in mirno naprej. V Praterju pa je prišlo do hude praske med skupino delavcev in policijo, in sicer pred veliko restavracijo (Svoboda); ranjenih je 35 policajev in več delavcev, izmed delavcev so 42 zaprti. Vzrok so pa najbrže židovski načelniki. Oni so namreč zaukazali, da bi delavci ne šli v isto gostilno v ta dan, to pa zato, ker se ondi drugače shajajo tudi krščansko-socijalni delavci. Nekaj delavcev pa ni vedelo o tem, in so šli, ničesar ne sluté, v gostilno. Zapazivši jih drugi, začeli so lučati kamenje v okna itd., policija je priskočila, in takó je nastala huda tepežnica. Židovski vodje so jo pa popihali, potem ko niso mogli pomiriti delavcev. Iz tega je razvidno, da židovski vodje ne morejo prikriti sovraštva proti delavcem, ki niso v njih taboru, dasi razglašajo ljubezen in bratstvo vseh vrst delavcev; socijalnodemokratskim delavcem se pa le polagoma odpirajo oči, da so orodje židovskih interesov in zaslužkov.

Po drugih deželah se je vršilo vse bolj ali manj mirno, kakor so se drugače tudi na Dunaju delavci vedli jako dostojno. Napravili so ob hodu v Prater prijeten vtis, in sicer tudi s tem, da so videti dobrega zdravja. Socijal demokracije delali so letos sosebno na to, da bi jih posnemali delavci tudi v Rusiji, češ, da v zapadni Evropi so uže pridobili trdna tla.

Obglavljenje Banffyja! Nimam tukaj v mislih sedanjega ministerskega predsednika na Ogerskem, ampak govorim o nekem drugem členu iz njegove rodovine, namreč o Dionisiju Banffy, katerega je cesar Leopold I. povzdignil v barona, in kateri je bil ravno tisti-krat (1874) kot svak erdeljskega kneza Apafy-ja veliki župan Kološki, kapitan in poveljnik stoječe vojske ter se je s svojo ošabnostjo, vladohlepnostjo in slabim vedenjem tako zameril nižemu plemstvu, da je njegova stranka stopila v zvezo s Telekom. Njegova neprijateljstva sta bila nadalje tudi knez Apafy in turški paša v Velikem Varadinu. Banffyja so vtaknili v ječo, pripeljavši ga v Bethlen; bil je od tamošnjega mestnega svetovalstva in deželnega zbora krivim spoznan; ker je bil zvest Leopoldu I., želeči izpodriniti kneza Apafy-ja hitro potrdi smrtno odsodbo, in da bi se ne polajšala njegova kazen, gre hitro upornik Ladislav Csaky v Bethlen ter dá na svojo roko še tisto noč zvestega privrženca Leopolda I. barona Banffy-ja obglaviti; 23 let (1699) pozneje je prepustil za vedno knez Apafy Erdeljsko cesarju Leopoldu I. Ali je sedanji ministerski predsednik jednakega mišljenja, kakor njegov prednik? H. Š.

Slovensko nemški slovar Wolfow, urejeni prof. Pleteršnikom, sklenila je po priporočilnem referatu prof. Hostnika, omisliti za svojo „fundamentalno biblijoteko“ progimnazija v Rylsku, v Rusiji, v seji pedagoškega sveta 3. aprila t. l. Fundamentalna biblijoteka“ v vsakem učnem zavodu v Rusiji sestoji iz knjig, potrebnih ali koristnih „для научных занятий“ prepodavateljev, v razliko od „učniške biblijoteke“, katera obsega knjige za učence. Na obe biblijoteki učni zavodi vsako leto vzdržujejo precejšnje vsote. — Želeti bi bilo treba, da bi drugi Slovenci, služeči v ruskih gimnazijah, posneli primer svojega kolege.

Slovensko akad. društvo „Slovenija“ ima naslednjo sestavo odbora, voljenega pri I. obnem zboru letnega tečaja 1895/96 dne

29. aprila: Predsednik: cand. iur. Fran Muhič; podpredsednik: stud. iur. Fran Štupica; tajnik: stud. phil. Ivan Merhar, blagajnik: stud. phil. Ivan Košnik; knjižničar: stud. phil. Ilinko Vodnik; arhivar: stud. phil. Rajko Nachtigal; gospodar: stud. iur. Fran Šuklje. Namestnika: stud. iur. Fran Novak in stud. med. Josef Tičar.

KNJIŽEVNOST.

„Almanach“ spolku dobročinných paní a dívek v Poliíce. — Chudobky. Nakl. spolku.

„Ženský Obzor“. List pro život sociální, politiku a literaturu. Izhaja 10. in 25. vsakega meseca v Pragi in stoji na leto 4, na 1/4 l. 1. gld. V 6. št. ima poleg leposlovnega čtiva blanke: O ženách-lékařích a ženských lékařských kursech v Rusku. — V čem záleží ženská otázka? (Dalje) in mnogo podrobnosti.

„Osvěta“, 5. č. obsega med drugim: Tisíceletí uherského státu a národové nemáďarští. Uvaha od Adolfa Srba. — České básnictví posledních dvou desetiletí. Eliška Krásnohorská. Jos. V. Sládek. Itd.

„Rozhledy“. Revue liter., pol. a sociální. V številkah 4—7 so med ostalimi spisi: V. Choc.: Státopravní úvahy. A. Vzor: Ženská otázka v lékařství. — Dr. F. X. O. Jiřík: Ruben a jeho prazská škola malířská. — A. Sova: Nová česká poesie. — Dohodnutí Čechů s Němci (6. in 7. št.). — F. V. Otomar: Obrázky z Moravy. Itd. — Poslednji čas so se „Rozhledy“ navajali v obče po avstro-ogerskih novinah radi izjavljenj, katera so listu izročili češki, nemški in drugih narodov veljaki o tem, kako bi se spravili Čehi in Nemci v kraljestvu češkem. Ta polmesečnik ima raznoterih rubrik z mnogovrstnim gradivom. Naročnina se pošilja v Prago: 1 gld. 44 kr. za 1/4, 5 gld. 60 kr. za vse leto.

„Naše Doba“. Šeš. 7. obsega: Idey a typy v literárních plodech Dostojevského. Od A. I. Vvadenkého. — Návrh pravidel českého hexametru přízvučného. Prof. O. V.-O zásadě soukromohospodářské a centralisační v cedulovém bankovníctví. Dr. C. Horaček. — Jak se diva Čína na Evropu. — Potem različni razgledi, kritike in poročila. Izhaja kot mesečnik v Pragi in stoji 1/4 leto 1 gld. 75 kr.

Луначки Споменик. Пјесме о најновијим турско-пригорским бјевима. Сјеване од великога војводе Мирка Петровића. 3. издање. На Петини, у књижевској штампарији. 1895. Стр. 70. Цена 50 нѣ. Znano je, kakó pogostne in hude boje je prestajala hrabra Črna Gora s Turki tudi takoj po nastopu sedanjega kneza Nikole I. Te boje je ovekovečil veliki vojvoda Mirko v pesnih, in takó so te junaške pesni, zbrane v tej knjigi, zajedno najnovejša historija črnogorskih junakov.

Къ вопросу о западномъ вліяніи на древне-руское право. Н. Суворовъ. (Временики Демидовскаго Юридич. Лицея, кн. LXV., стр. 305—383. XVI. ...)

Константинопольскіе патриархи отъ времени Халкидонскаго собора до Фотія. Ив. Андреевъ. Вып. I. Сергіевъ Посадъ 1895.

Русская Бесѣда. V marcovi št. ima: Отношение производителей къ потребителямъ съ точки зрѣнія нравственности и права. К. Одарченка. — Черногорская война. Прекращение и вырождение члнчества и гайдучества. П. Ровинскаго. — Католическое духовенство въ Болгаріи и болгары-католики. Itd.

Op. upravništva. Prosimo vljudno, da se nam naročnina pošilja pravočasno. Tiste pa, ki so nam dolžni od prejšnjih let, zaresno opominjamo, da izpolnijo svojo dolžnost.

Upr. „Slov. Sveta“ ima še vse letnike tega lista na prodaj, in sicer po 2 gld. 50 kr., jedino letnik od l. 1895 po 3 gld. 50 kr. s poštnino vred. Novim naročnikom so še vse letošnje številke na razpolaganje.

Somišljenikom se priporočamo, da marljivo širijo „Slov. Svet“ med rojaki, in to toliko bolj, kolikor bolj mu nasprotujejo in ga različno izpodkopujejo!

Popravki. Pag. 116, 2 kol. 20: Крöpf, Крöpfен (ne па Трöpf); pag. 117, 1. v. zg.: свербѣтъ, (ne па свердѣтъ!); pag. 139, 2. kol. 22. v. zg.: 41,592.425 r.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 5., 13. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 12 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrť leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrť leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 16 kr. — **Zunaj Avstro-Ogerske** na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII. Hofstallstrasse Nr. 5.